

Limba și literatura română

Caietul elevului

pentru clasa a V-a

Timpul de lucru este de 40 de minute.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

SUCCES!

Citește cu atenție textul de mai jos, pentru a rezolva corect cerințele formulate.

Vara, una dintre ocupațiile noastre favorite era culesul de fructe de pădure: fragi, zmeură, afine, mure și merișor sau coacăze de munte, cum le spuneam noi. Ca toți copiii, aveam și noi simțul practic mai dezvoltat, așa că, de câte ori ne întorceam din pădure cu „produse” de mâncare, trăiam sentimentul împlinirii. Uneori, unul dintre noi spunea:

— Asta în piață te-ar fi costat cinci lei!

— Ce vorbești, intervenea altul, cel puțin șapte, dacă nu chiar opt! Nu vezi cât sunt de proaspete?

Când aduceam zmeură, mama începea imediat să ne pregătească o spumă delicioasă. Fructele de zmeură aveau o culoare intensă, cupa mică și un parfum extraordinar de plăcut. Noi, copiii, ajutam la curățatul frunzulițelor și codițelor rămase după cules.

Firește că spuma de zmeură trebuia bătută cu mâna și întreaga operațiune avea parcă ceva magic. Mai întâi, fructele se desfăceau în bobite mărunte, se adăugau albușul și zahărul alb ca o zăpadă fină. Amestecam cu furculița, iute-iute, până mă durea mâna cu tot brațul. Atunci, pasam castronul fratelui meu sau tatei, iar după ce și ei oboseau, prelua mama toată munca. După un timp, culoarea amestecului se deschidea spre cel mai frumos roz pe care l-am văzut vreodată. Stăteam lângă mama și înmuiaș degetul în spumă ori de câte ori prindeam ocazia. [...]

Ioana Pârvulescu, Inocenții

1. Fragmentul dat este extras din textul scris de
..... 10 puncte

2. Textul prezintă 10 puncte

- a. un tablou.
- b. o ființă.
- c. un desert.
- d. o întâmplare.

3. Semnul „două puncte” din secvența *Uneori, unul dintre noi spunea: — Asta în piață te-ar fi costat cinci lei!* marchează: **10 puncte**

- a. o explicație.
- b. începutul dialogului.
- c. un sfat.
- d. începutul unei enumerații.

4. Notează un cuvânt cu înțeles asemănător celui subliniat în text. **10 puncte**

5. Transcrie, din text: **10 puncte**

- un substantiv la numărul singular -----
- un verb la numărul plural -----

6. Precizează partea de vorbire a cuvintelor subliniate în secvența *te-ar fi costat cinci lei*. **10 puncte**

- cinci -----
- lei -----

7. Transformă propoziția dezvoltată *După un timp, culoarea amestecului se deschidea spre cel mai frumos roz într-o propoziție simplă.* **10 puncte**

8. Alcătuieste două enunțuri în care cuvântul noi să aibă înțelesuri diferite. **10 puncte**

- -----
- -----

9. Corectează, prin rescriere, propoziția următoare. **10 puncte**

Colegi mei nau întârziat astăzi.

Timpul de lucru este de 40 de minute.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

SUCCESE!

Citește cu atenție textul de mai jos, pentru a rezolva corect cerințele formulate.

Într-o zi, prin asfințit,
Șoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere
A prăda stupul de miere.

El intrase pe furiș,
Strecurat pe urdiniș*.
Se gândea că o albină-i
Slabă, mică și puțină
Pe când el, hoț și borfaș,
Lângă ea-i un uriaș.

Roiul cum de l-a zărit
C-a intrat, l-a copleșit.

Socoteală să-i mai ceară?
Nu! L-au îmbrăcat în ceară,
De la bot până la coadă,
Tăbărâte mii, grămadă,
Și l-au strâns cu meșteșug,
Încuiat ca-ntr-un coșciug.

Nu ajunge, vreau să zic,
Să fii mare cu cel mic,
Că puterea se adună
Din toți micii împreună.

Tudor Arghezi, Tâlharul pedepsit

*urdiniș – deschizătură prin care intră și ies albinele din stup.

1. Întâmplarea s-a petrecut

10 puncte

- a. într-o dimineață. c. la prânz.
b. pe înserat. d. într-o noapte.

2. Șoricelul a vrut

10 puncte

- a. să cumpere miere. c. să împrumute miere.
b. să aducă miere. d. să fure miere.

3. Care este înțelesul versurilor Că puterea se adună / Din toți micii împreună?

10 puncte

4. Scrie câte un cuvânt cu înțeles opus pentru fiecare termen subliniat în text. **10 puncte**

• un uriaș _____

• a intrat _____

5. Precizează partea de vorbire a cuvintelor subliniate în versurile Socoteală să-i mai ceară? / Nu! L-au îmbrăcat în ceară. **10 puncte**

• să ceară _____

• în ceară _____

6. Alcătuieste o propoziție în care să folosești verbul a ajunge cu alt înțeles decât cel din text. **10 puncte**

7. Transformă propoziția dezvoltată Că puterea se adună / Din toți micii împreună într-o propoziție simplă. **10 puncte**

8. Crezi că e corect cum a procedat șoarecele? Justifică-ți răspunsul în 30 – 40 de cuvinte. **10 puncte**

9. Corectează, prin rescriere, următoarea propoziție. **10 puncte**

Albinuțele sau trezit de dimineață pentru a aduna polenul floriilor.

- Textul literar. • Textul nonliterar. • Relatarea unor experiențe personale. • Cuvântul și contextul. Istoria cuvintelor. • Dicționarul. Articolul de dicționar. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic.
- Subiectul. Predicatul verbal. Acordul predicatului cu subiectul. • Atributul. • Propoziția. Tipuri de propoziții. • Identitatea personală.

Citește cu atenție textele următoare, pentru a rezolva corect cerințele formulate.

TEXTUL I

Vasile Cocoloș – zis și Exploratorul – hoinărea de când se știa prin toată lumea. Nu avea astâmpăr. Era mereu în căutare de necunoscut. Îi plăcea la nebunie să descopere locuri noi, oameni deosebiți, povești extraordinare. Plecărilor lui aveau însă și un scop precis, nu erau doar călătorii de dragul aventurii. Vasile Cocoloș își căuta rădăcinile. Era dornic să știe cât mai multe despre rudele și strămoșii lui. Voia mai ales să afle de unde îi vine numele acesta care, pentru mulți, era foarte ciudat. Astfel își construiseră de-a lungul timpului un arbore genealogic stufos și descoperise lucruri foarte interesante. Se pare că era cel puțin la a șaptea generație de Cocoloși. Vasile avea în familia lui învățători, medici, avocați, dar și circari, marinari, chelnerițe și balerine care trăiseră prin cele mai îndepărtate locuri.

Tot umblând prin lume, Vasile Cocoloș a văzut și a aflat multe. Într-o bibliotecă unde a intrat la un moment dat să caute niște documente, a citit, absolut întâmplător, un articol în care se spunea că viața pe pământ ar fi apărut după ce a suflat cineva în nările unui cocoloș de pământ. De atunci, Vasile a început nu doar să fie curios de rădăcinile numelui său, ci să fie și foarte mândru de acest nume care, așa cum aflase acum, era la originea lumii.

În expedițiile lui, Vasile a ajuns în locuri care mai de care mai ciudate. Într-o țară pe care a vizitat-o, oamenii își puteau folosi, de exemplu, al treilea ochi. Nu mai aveau nevoie de cei doi ochi, pentru că vedeau totul cu ochiul minții și al sufletului. Cu altă ocazie, a nimerit în regiuni unde tehnologiile de supraveghere erau așa de avansate, încât, atunci când intrai într-un magazin, nu mai apuca să spui vânzătoarei ce anume vrei să cumperi. Aceasta îți aducea instantaneu lucrurile pe care doreai să le achiziționezi. [...]

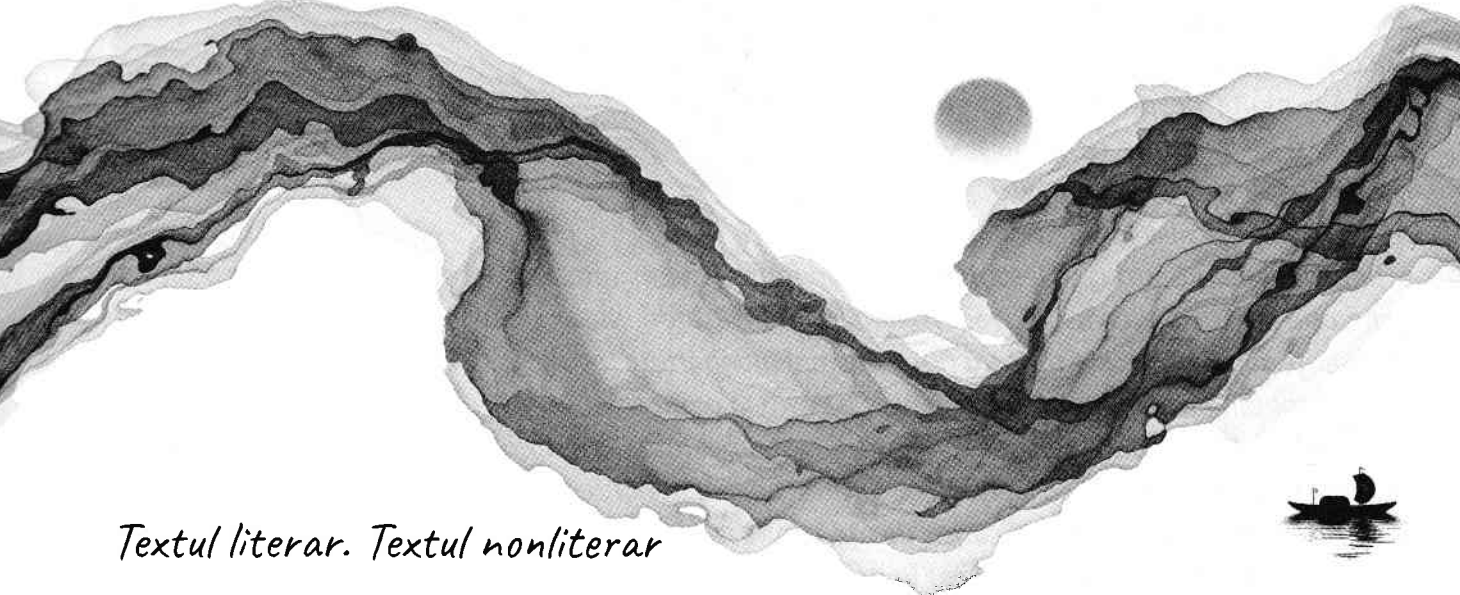
Din portul Anvers, la 16 august 1897, își ridică ancora luând drumul spre Antarctica, vasul „Belgica”, sub comanda căpitanului Adrien de Gerlache. Corabia era cu pânze, dar era prevăzută și cu motor, iar încărcătura de 270 de tone cuprindea toate cele necesare unei expediții în ținutul iernii veșnice.

Echipajul navei era format din 19 oameni, dintre care unii erau celebri în domeniile lor. Românul Emil Racoviță avea ca misiune documentarea florei și faunei. Această expediție nu urmărea atingerea de recorduri depășind o anumită latitudine, ci dorea cercetarea ținuturilor antarctice. Pe vas se găsea câte un laborator de meteorologie, oceanografie, geologie și biologie. În laboratorul de biologie va lucra neobosit eminentul savant român.

Primele cercetări se întreprind în strâmtoarea Magellan, din extremitatea sudică a Americii de Sud. În fiordurile din această zonă, expediția rămâne 4 săptămâni.

În ziua de 16 februarie 1898, vasul a fost prins în ghețuri și a rămas blocat 13 luni. De-abia în martie 1899 scapă din captivitate. Călătoria ia sfârșit și vasul pleacă spre strâmtoarea Magellan pentru a se întoarce în Belgia.

Expediția lui Emil Racoviță în Antarctica la bordul navei Belgica (Lohanul, nr. 33, 2015)

Textul literar. Textul nonliterar

① Notează cu A (adevărat) sau cu F (fals) fiecare dintre următoarele enunțuri.

Lui Vasile Cocoloș îi place să călătorească.

În curtea lui crește un arbore genealogic stufos.

Vasile Cocoloș vrea să afle povestea numelui său.

În familia lui sunt numai învățători, medici și avocați.

El descoperă că la originea lumii a fost un cocoloș de pământ.

Textul II transmite informații din domeniul științific.

Emil Racoviță este o persoană fictivă.

Textul II conține date reale (istorice).

EBRIS books

② **Asociază secvențele de mai jos, din textul I, cu starea/emoția pe care o sugerează.**

a. Nu avea astâmpăr.

• curiozitate

b. Era dornic să știe cât mai multe despre rudele și strămoșii lui.

• mândrie

c. Vasile a început [...] să fie și foarte mândru de acest nume care, așa cum aflase acum, era la originea lumii.

• teamă

• nerăbdare

③ **Încercuiește variantă corectă de răspuns.**

În textul II sunt prezentate

a. întâmplări fabuloase ale unor personaje.

b. peripețiile unei corăbii atacate de pirați.

c. fapte reale din timpul unei expediții.

d. aspecte ale vieții în mijlocul deșertului.

④ **Transcrie din textul I un enunț care să surprindă un element îndepărtat de realitate.**

⑤ **Precizează sensul următoarelor cuvinte din textul I:**

• (arbore genealogic) *stufos*: _____

• (să fie curios de) *rădăcinile* (numelui său): _____

• *a nimerit* (în regiuni): _____

⑥ **Explică, în 20 – 30 de cuvinte, semnificația poreclei personajului din textul I.**

⑦ **Continuă construcția următoare, oferind o explicație proprie.**

Consider că numele unei persoane trebuie ales cu grijă, deoarece _____

